

Vergaderjaar 2005–2006

27 830

Materieelprojecten

Nr. 40

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 augustus 2006

Inleiding

Met deze brief informeer ik u over de behoeftestelling voor de modernisering en uitbreiding van navigatiemiddelen en het daarmee samenhangende maritieme identificatiemiddel. Deze behoeftestelling is in eerste instantie opgesteld bij het Commando zeestrijdkrachten (CZSK). Met het oog op de toenemende samenwerking binnen Defensie zijn de operationele behoeften van het Commando landstrijdkrachten (CLAS), het Commando luchstrijdkrachten (CLSK) en de Koninklijke marechaussee (KMar) op het gebied van navigatie hierin verwerkt.

De behoefte aan navigatiemiddelen valt uiteen in drie delen. Ten eerste is dat een krijgsmachtbrede modernisering van de militaire gebruikerscomponent van het satelliet-plaatsbepalingssysteem GPS (MilGPS), ten tweede een elektronisch zeekaartsysteem, en ten derde een automatisch identificatiesysteem in het maritieme domein.

Operationele behoefte

Military Global Positioning System (MilGPS)

GPS werd van oorsprong voornamelijk gebruikt voor het bepalen van positiegegevens ten behoeve van een veilige navigatie. In toenemende mate wordt MilGPS gebruikt voor positie- en tijdreferentie in vuurleiding, communicatie, en commandovoerings- en beeldopbouwprocessen. MilGPS fungeert tegenwoordig als de ruggengraat van bijna alle in gebruik zijnde tactische datalinksystemen, datacommunicatiesystemen en identificatie- en trackingsystemen. In de toekomst zal de krijgsmacht, gelet op het toenemende belang van *Network Enabled Capabilities* (NEC), nog meer gebruik gaan maken van MilGPS. Andere programma's waar NEC, en daarmee MilGPS van belang is zijn onder meer het *Battlefield Management System* (BMS), het *Soldier Modernisation Program* (SMP) en het nieuwe communicatiesysteem van het Korps mariniers, NIMCIS. Gezien de functie van MilGPS is het dan ook meer en meer van belang dat het

gebruik van militaire GPS-informatie onder alle omstandigheden, inclusief in geval van opzettelijke storing, gewaarborgd is.

Elektronische zeekaartsysteem

Elektronische zeekaartsystemen zijn als digitaal geografische informatie-systeem sterk in opkomst in zowel de civiele als de militaire omgeving. Het gebruik van deze systemen geeft in het bijzonder grote voordelen op het gebied van veiligheid door een sterk verbeterd omgevingsbewustzijn (*situational awareness*), het automatisch bijhouden van de eigen positie, en alarmering bij omgevingsgevaaren. Een klein aantal schepen en vaartuigen van het CZSK is uitgerust met het *Electronic Chart Display and Information System* (ECDIS) of een vereenvoudigde versie daarvan, het *Electronic Chart System* (ECS). De eenheden zijn nog niet uitgerust met het speciaal voor militaire schepen ontworpen *Warship Electronic Chart Display and Information System* (WECDIS). De huidige navigatiemethode met behulp van zeekaarten en hydrografische publicaties is arbeidsintensief en gevoelig voor menselijke fouten. Bij optreden in kustgebieden wordt een nog groter beslag gelegd op de navigatiecapaciteiten en is een betere *situational awareness* vereist. De invoering van een elektronisch zeekaartsysteem is een sterke verbetering bij het navigeren onder alle omstandigheden.

Automatisch Identificatie Systeem (AIS)

In 2002 is het civiele maritieme identificatie- en trackingsysteem AIS ingevoerd ter bevordering van de veiligheid op zee. Dit systeem is door de *International Maritime Organisation* (IMO) verplicht gesteld voor bijna alle categorieën zeegaande schepen. Bij het gebruik van dit systeem zendt elk schip automatisch informatie aan andere schepen en kustautoriteiten over onder meer scheepsnaam, eigen positie, koers, vaart, en lading. De ontvangen informatie wordt gepresenteerd op het radarsdisplay en op het elektronische zeekaartsysteem. Het is mogelijk om onder tactische omstandigheden het AIS in een stille mode te gebruiken waarbij het schip niet uitzendt maar wel kan ontvangen. Naast de verbetering van de navigatieveiligheid is AIS een belangrijk hulpmiddel bij maritieme surveillance, en kan het worden toegepast bij maritieme operaties en reddingsacties (*Search & Rescue*).

Kwalitatieve behoefte

MilGPS

Het huidige GPS, zowel de civiele als de militaire gebruikerscomponent, is erg gevoelig voor interferentie en opzettelijke storing. Voor gevechtsoperaties en gevechtsondersteunende operaties zijn dan ook moderne militaire SAASM (*Selective Availability and Anti-Spoofing Module*) ontvangers nodig in combinatie met storingsongevoelige antennes. Bij militaire GPS kunnen worden onderscheiden systemen voor schepen, voor vliegtuigen, mobiele systemen (*handhelds*) ten behoeve van landeenheden en als back-up, en GPS SAASM-modules die worden verwerkt in radio's. De kwalitatieve behoefte voor MilGPS komt overeen met de Navo-eisen.

Elektronische zeekaartsystemen

De eisen die Defensie stelt aan het systeem komen vrijwel overeen met het eisenpakket van de IMO. Daarnaast moet het systeem militair-geografische data en AIS-informatie kunnen weergeven. Kleinere schepen en vaartuigen kunnen worden uitgerust met het ECS. Volgens de IMO-regels vervalt de verplichting tot het voeren van papieren zeekaarten indien een gecertificeerde ECDIS-configuratie wordt gevoerd.

Automatische Identificatie Systeem (AIS)

Het systeem dient te voldoen aan alle regelgeving van de IMO en het *International Electronic Committee* (IEC) voor wat betreft AIS. Het AIS dient verder te kunnen worden geïntegreerd in de bestaande navigatie- en informatieverwerkende systemen. Voor de maritieme helikopters dient het AIS te voldoen aan de luchtwaardigheidseisen.

Kwantitatieve behoefte

Het project «Modernisering van navigatiesystemen» betreft de verwerving van een divers pakket aan navigatiemiddelen. MilGPS betreft een krijgsmachtbrede behoefte voor het CZSK, het CLAS, het CLSK en de KMar. Het elektronische zeekaartsysteem en het Automatische Identificatie Systeem betreft een behoefte specifiek voor het CZSK.

MilGPS

Krijgsmachtbreed bestaat de behoefte aan MilGPS-systemen uit een vijftal onderdelen en verschilt de invulling per Operationeel Commando. De totale kwantitatieve behoefte betreft 107 vaste MilGPS-ontvangers en 3957 mobiele MilGPS-ontvangers, 1400 MilGPS-modules ten behoeve van NIMCIS, 314 storingsongevoelige antennes voor landtoepassingen en 111 storingsongevoelige antennes voor schepen en vliegtuigen.

Elektronische zeekaartsystemen

Voor het CZSK bestaat de behoefte aan twaalf stuks WECDIS voor de grote bovenwatereenheden en de onderzeeboten. De twee resterende M-fregatten, het tweede LPD en de twee hydrografische opnemingsvaartuigen beschikken reeds over het ECDIS (civiele variant). Voor deze vijf schepen is behoefte aan een *software upgrade* naar WECDIS (militaire variant). De kleinere eenheden zoals sleepboten en duikvaartuigen worden uitgerust met een *Electronic Chart System* (ECS). Inclusief reserve bestaat de behoefte aan twaalf stuks ECS. Ten behoeve van opleiding en training wordt een WECDIS-trainer verworven.

AIS

Nagenoeg alle varende eenheden dienen te worden uitgerust met het AIS. Inclusief reserve bedraagt de behoefte 60 stuks AIS. Ter ondersteuning van SAR, surveillance en beeldopbouw dienen de maritieme helikopters te beschikken over AIS. Hiervoor worden tien stuks draagbare en *stand-alone* AIS aangeschaft.

Alternatieven

Voor de verwerving van storingsongevoelige antennes, WECDIS, ECS en AIS bestaan geen alternatieven. Voor MilGPS is wel een alternatief beschikbaar in de vorm van Galileo, de in kamerstuk 27 487, nr. 6 beschreven Europese tegenhanger van het door de VS gecontroleerde GPS. Vooralsnog is het niet toegestaan Galileo voor militaire toepassingen te gebruiken anders dan voor het bevorderen van de nationale veiligheid. Daarnaast voldoet het systeem niet aan de beveiligingseisen voor opzettelijke storing. Derhalve valt Galileo af als invulling voor de behoefte aan MilGPS.

Relatie met andere projecten

Er is een groot aantal materieelprojecten in voorbereiding of in uitvoering waarvoor een relatie bestaat met de behoefte aan MilGPS, WECDIS en AIS. Dit betreft onder andere het *Battlefield Management System*, het *Soldier Modernisation Program*, de onbemande vliegtuigen, het NIMCIS-

communicatiesysteem voor het Korps mariniers, de patrouilleschepen, het *Joint* logistiek ondersteuningsschip en de NH-90 helikopter.

Nederlandse industrie

SAASM-modules, de bouwstenen voor de militaire GPS ontvangers, kunnen vooralsnog alleen via militaire kanalen in de VS betrokken worden op basis van de *Foreign Military Sales*-procedure. Het integreren van deze modules in een militaire GPS-ontvanger kan door de Nederlandse industrie worden uitgevoerd. De apparatuur voor AIS, ECS en (W)ECDIS systemen kan bij de Nederlandse industrie worden aanbesteed.

Financiën

In de commercieel vertrouwelijke bijlage bij deze brief treft u informatie aan over de investeringskosten voor dit project¹.

Personeels- en materieexploitatie

Het project «Modernisering van navigatiesystemen» heeft naar verwachting weinig consequenties voor de exploitatiekosten, omdat het veelal de vervanging van bestaande systemen betreft.

Tot slot

De behoefte betreft de verwerving van moderne navigatiesystemen bestaande uit militaire GPS voor de drie Operationele Commando's en de KMar, alsmede specifiek voor het CZSK een elektronisch zeekaartsysteem en een automatisch identificatiesysteem. Met de invoering van deze systemen voldoet de Nederlandse krijgsmacht aan de eisen die gesteld worden aan het gebruik van GPS bij modern militair optreden en aan de veiligheidseisen die gesteld worden aan navigatiemiddelen op zee.

Ik zal een aanvang laten maken met de uitvoering van het project «Modernisering van navigatiesystemen».

De Staatssecretaris van Defensie,
H. G. J. Kamp

¹ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.